

MAGYAR LAPOK

XIII. évfolyam, 97 (3543) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Tisztulás a magyar szellemi életben

Lapunk hasábjain többször szólottunk a zsidó maszlak pusztításáról, amellyel a zsidó szellemi termékek megfertőzték a magyar szellemi életet. A keresztény magyar társadalomnak józanabb része állandóan küzdött a nagy nemzeti veszedelem ellen, amelyet a zsidó sajtó jelentett a nemzet részére. Sajnos, a keresztény magyarság egy részének nagyon aludt a lelkiismerete, mert hiábavaló volt minden korholás, hiába minden jó szó, csak nem akart öntudatra ébredni. Teljesen elnevelődött a zsidó szellem posványában, szinte nem is érezte magát jól, ha nem fürödhetett meg a nemzetet sorvasztó, kereszténységet pusztító szellemiség szennyében. Megalkuvást nem ismerő, keresztény írónk nem jutottak szóhoz, ha mégis szóhoz jutottak, a zsidó szellemű sajtó elhallgatta őket s így a közönség sem vehetett megfelelőképpen tudomást róluk. Zsidó írókásokról hasábjaink írtak s úgy látezott, hogy ők képviselik nemcsak itt, hanem az országban, hanem még külföldön is a magyar irodalmat. Idegen lett a magyar szellem a saját portáján és nem kapott szólásabadságot, mert a pénzurai nem engedték feltörni és virágozni. Szomorú tények ezek, amelyekre most már rádöbentünk. Pedig azelőtt is megtutták nagy magyar szellemeink a helyes utat. Szántogatták a magyar lelkekben az ugart, amely lassan-lassan megerősödött és eljutott a mai tilalmi kormányrendeletig, amely kiközösíti a zsidó szellemi termékek legnagyobb részét a magyar életből. Ma valóra vált, amire a nagy Prohászka püspök olyan megrázóan hívta fel a magyar társadalom figyelmét egyik debreceni beszédében:

„Az erős organizmus elmeszesíti az infekció fókuszát, éppúgy a magyar társadalomnak kell, hogy valamiképpen viszataszítsa a benne levő idegen anyagot. Nálunk is van ilyen idegen ellenséges hatalom, szellemi hatalom, sajtóhatalom. Milyen dolog az, hogy itt olyan sajtó lehetséges, mely a kereszténységtől és nemzeti érzéstől távol van és büntetlenül gázolja eszményeinket. Azt mondják, miért nem nyúl hozzá az ügyész? Nem ott a haj, hanem ott, hogy a közönség a zsehébe nyúl és fizeti ezeket a zsidó bérenceket. Félre az idegenség hatalmaival, melyek torkon ragadják a magyar geniust.”

Félre ezekkel a hatalmakkal! Ma a kormányrendelet ezt eszelekedte, félretolta azokat, akik megfertőzték a magyar lelket, akik oly sokat ártottak a magyarságnak a kultúra címén. Most nézzük meg, hogy mi volt ez a „zsidó-magyar” kultúra, tegyük mérlegre s látni fogjuk, hogy nem veszítettünk általa semmit. Sőt mérhetetlen sokat nyertünk volna, ha már előbb jön ilyen rendelkezés. Ma mindenesetre más lenne a keresztény magyarság megnagyobb részének az ízlése. Hiszen már ott tartottunk, hogy a közönség meg sem nézte azokat a darabokat a színházokban, no-

„Megtorpanás nélkül haladunk a megkezdett úton egészen addig, míg feladatainkat teljesen meg nem oldottuk”

Vitéz Rátz Jenő miniszterelnök-helyettes beszéde a hódmezővásárhelyi szabadegyetemen

Az Esti Újság írja: Vitéz Rátz Jenő miniszterelnök-helyettes a hódmezővásárhelyi szabadegyetemen szombaton „A háború és a béke katonaszemmel” címmel előadást tartott és azt fejtegette, hogy Magyarországon a trianoni legkeservebb időben is tudni kellett volna minden felelős államférfinak, hogy az úgynevezett békekötések tarthatatlanok és iparkodni kellett volna 1940-re kemény, harcos és magabizó nemzeti közösséget kiépíteni. Erős hadsereget kellett volna szervezni és a magyar hivatottakat a gyermekekben is felbrazteni. Minden figyelmeztetés hiábavaló volt azok részéről, akik tisztán látták, hogy Magyarország számítását csak azok oldalán találhatja meg, akiket hozzá hasonló súlyos sérelmek és igazságtalanságok értek. A magyar jellemről au-

nyira, távol eső kétszínű mesterkedések, az annyiszor emlegetett nem is két, hanem többkulacsosság annyira elmérgesítette a helyzetet, hogy végül megértük 1944 március 19-ét. A márciusi eseményeknek nem a magyar jobboldal az előidézője, hanem a felelősség azokat terheli, akik már-már a Szovjet- és hajlandók lettek volna kiegyezni, csak hogy az angolszások tetszését megnyerjék.

— Magyarország történelmének legsúlyosabb pillanatában egyetlen szempont és egyetlen vélemény lehet csak döntő: a katona szava. A mostani súlyos és válságos időben, amikor egész Európa napok alatt a végső döntést jelentő csataterre változhatik át, Magyarországon is csak a katonapolitika követelményei érvényesülhetnek.

Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetségét, a Magánmérnökök Szövetségét, valamint a Marosvásárhely és Környéke Ipari és Segéd munkások Temetkezési és Segélyező Egyesületét feloszlatta.

Stettinius személyesen számol be Stalinnak a londoni megbeszélésekről

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Nemet TI jelenti: Halifax washingtoni angol nagykövet a nyugat- virginiai Charleston város kereskedelmi kamarájában beszédet mondott. Nyilatkozott egyebek között az invázió kérdéséről is. A brit hírszolgálat tudósítása szerint kijelentette, hogy a németeknek hosszú hónapokig bőven volt idejük arra, hogy hatalmas erődítményeket emeljenek, amelyekben több jólképzett hadosztályt helyeztek el.

— Bizonyosak lehetünk — mondotta — hogy semmit el nem mulasztottak, amit emberi találmánysággal védelmük erősítésére előteremthettek. Súlyos és kemény harcok nélkül bizonyára sehoh sem engednek bennünket partraszállani vagy előrenyomulni.

Azután a kereskedelmi tengerészet és a külkereskedelem kérdésével foglalkozott. Beismerte, hogy Anglia kereskedelmi hajóhada súlyos veszteségeket szenvedett.

— Mire a háborúnak vége lesz — mondotta — Anglia kereskedelmi hajóhada sokkal kisebbre zsugorodik, mint amilyen 1939-ben volt.

Stockholmból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Arról a tanácskozásról, amelyet Stettinius Harrimannal folytat Marokkóban, a brit jelentés közli, hogy Harrimann később valószínűleg személyesen számol be Stalinnak és Molotovnak a Londonban lezajlott angol-amerikai megbeszélésekről.

„Vagy helytállunk, vagy elveszünk”

— A belső tisztogatás megindult. — folytatta vitéz Rátz Jenő, — de tévednek azok, akik azt hiszik, hogy most is bekövetkezik majd a megegyezések és felmegoldások ideje. A megkezdett úton megtorpanás nélkül haladunk addig, amíg teljesen meg nem oldottuk feladatunkat. Új korszakot csak feddhetetlen jellemű és életű emberek alkothatnak.

Éppen emiatt ne számítson arra senki, aki eddig igazgatósági tagsági szobájából irányította a zsidó bűjtatást, hogy most előállhat és vezetőjogot követelhet a magyar gazdaság életben.

— A magyarság megmaradásának hite mindig abban rejlett, hogy a veszély órájában nyugodtan és megfontoltan eszelekedett. Ma is ez az idő parancsol. Ki kell teljesíteni az önmagunkra, saját erőnkre és hívatottságunkra vetett hitet. Össze kell fogni a magyar erőt, hogy történelmünk egyik legizgalmasabb szakaszában becsülettel, magyarságunk

érdekeit teljes mértékben képviselve állhassuk meg a helyünket. A világosan és a felelősségteljes tudatában gondolkodó magyarság egyetlen mondatban sűríti össze ma minden erejét, tehetőségét és akaratát: vagy helytállunk, vagy pedig elveszünk!

MEGHALT HERMANN MIKSA VOLT KERESKEDELMISZTER

A MOT jelenti: Hermann Miksa m. f. titkos tanácsos, ny. műegyetemi rendes tanár, volt kereskedelmi miniszter, életének 76-ik évében Budapesten meghalt. Május 4-én temetik a Farkasréti temetőben díszsírhelyre.

UJPESTEN IS ELRENDELTÉK A ZSIDÓK TELJES ELKÜLÖNÍTÉSÉT

Az sti Újság értesülése szerint Ujpesten is elrendelték a zsidók teljes elkülönítését. Az áttelepítés még ezen a héten megtörténik. A zsidók számára a gyári területet jelölték ki.

A MTI jelenti: A belügyminiszter a

zsidókban, amelyekben nem volt valami malacromantika. Az utóbbi években kezdett csak javulni közönségünk ízlése. De még ekkor is régi stílus szerint plakátaink nagy reklámmal hirdették, ha valami erkölcstelen megnyilvánulást árusítottak szórakozás gyanánt. Szomorú tény volt ez, de reméljük, hogy a keresztény magyarság mégjobban fel fog ébredni. Ezt annál is inkább reméljük, mert már nemesak a társadalom egyes szórványos rétegei védekeznek ezek ellen a nemzetet sorvasztó szellemi termékek ellen, hanem az államhatalom is, akinek a kezében van a rendelkezés

törvényes hatalma. A mostani rendelkezés egy hatalmas lépés a tisztulási folyamat felé.

De azért nem nélkülözhetjük a társadalom öntudatos harcát sem. A rendelkezés mellé az öntudatra ébredt keresztény magyarság segítő támogatása is szükséges. Ez pedig nyilatkozzék meg abban, hogy nemesak a nyilvános könyvtárak zárják ki a zsidó szellem termékeit, hanem a magános emberek is. Különösen ne adjuk senki kezébe ezeket a könyveket, mert akkor megkezdődik a zsidó szellem csempészése a magyar életbe. Teljesen szüntessük meg a

közösséget ezzel a szellemmel! ne legyünk a zsidó szellemiségnek strómanjai, akik rejtegetik és terjesztik továbbra is a mélyt. Ne féljünk, nem lesz belőle kultúrbotrány. Épp az volt kultúrbotrány, hogy mi ezt kultúrának mertük nevezni és értékelni.

Sőt nagyon jó volna, ha még keresztény írónk között is takarítást végeznénk legalább is olyan formában, hogy hívjuk fel a közönség figyelmét azokra az írókra, akik pénzért beszegődtek a zsidóság szekerébe és terjesztették a zsidók erkölcsöt, vallást és nemzetet pusztító lelkületét. (V. J.)

A „Dobó Katica“ állami polgári leányiskola igazgatójának értesítése

1. A vezetésem alatt álló intézet IV. osztályát végzett azon tanulók, akik szociális irányu pályára óhajtottak menni, de megfelelő választ a tanítási év bekezdéséig nem kaptak, folyó évi május 3-án, szerdán 9 órakor az iskola igazgatói irodájában jelentkezzenek.

2. Tudomására hozom a magántanulóknak, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur folyó évi április hó 11-én kelt 123.930—1944. VIII. 4. sz. rendeletével a polgári iskolai magánvizsgálatok időközének megállapítása tárgyában kiadott korábbi rendeletét akként módosította, hogy az elégséges eredménnyel végzett magántanulók egy évnél hamarabb is vizsgázhatnak a következő osztályból, ha hadiözvegyek, hadiárva, hadirokkantak, stb.

Hamis igazolványokkal lengyel zsidókat csempészték Nagyváradra

Nagyvárad, május 1. Az elmúlt éjszaka nagyvárnyu razzitát hajtott végre a rendőrség. Hajnali 4 óra tájban a nagyállomás környékén a razzia során több idegen államból menekült zsidó egyént állítottak elő, akik hamis tartózkodási engedéllyel igazolták magukat.

Az előállított zsidók kihallgatásuk alkalmával elmondották, hogy lengyelországi beszivárgók és az igazolványukat számukra egy Zoltán Imre nevű váradi zsidó állította ki és adta át. Miután az őrizetbe vett zsidók, névszerint Voiczig Stanislaw, Kuhala József, Adler Kálmán, Werberger Dóra, Cserwiczy József és felesége beismerték, hogy hamis igazolványok birtokában laktak Váradon, a rendőrség hétfőn délelőtt átkísértette őket a kir. ügyészség fogházába.

Zoltán Imre az okirathamisító váradi zsidó jelenleg szökésben van. Kézrekerítésére megtették a szükséges intézkedést.

Hírek a törvényszékről

HALÁLT OKOZOTT A TÖVISSZURÁS
Nagyvárad. Saját tud. Gyarmati Károlyné bihartordai lakos gyermeke a földön játszadozott és töviset tartott jobb mutatóujja körme alá. A szurás elmérgesedett s a szerencsétlen kisgyermek négy nap múlva elhunyt.

A kir. ügyészség vádat emelt Gyarmatiné ellen gondatlanságból okozott emberölés miatt. A nagyváradi törvényszék ma délelőtt tárgyalta az ügyet. A tárgyalás során meg lehetett állapítani, hogy a szerencsétlen gyermek a szurás utáni napon vidáman játszadozott, anélkül, hogy fájlalta volna ujját. Halála előtt egy nappal pedig nyakát és háta fájlalta. Dr. Beóthy Konrád törv. orvosszakértő véleménye szerint ilyenformán kétségesnek látszik, hogy a szurástól származott volna halála. A kir. ügyész indítványozta a beteg gyermeket vizsgáló falusi orvos és még több tanu kihallgatását és a törvényszék a főtárgyalást elnapolta.

EZER PENGÖRE ITELTEK EGY KUKORICAÁRDRÁGITÓT

Nagyvárad. Saját tud. A múlt év őszén Bordás János kőrösszakáli lakos több mázsás kukoricát a megállapított 30 P-ös ár helyett 70—80 pengős áron adta el. A törvényszék folytaólagosan elkövetett árdragító vétség címén ma délelőtt 1000 pengő pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

Nyitárusítási üzletek új zárórája

Értesitem a nyitárusítási üzletek tulajdonosait, hogy a m. kir. Kereskedelem és Közlekedésügyi miniszter ur 55.000—1944. K. K. M. számu rendeletével 1944. május 1-től a nyitárusítási üzletek záróráját országos vonatkozásban szabályozta, ezért a rendelet fontosabb részeit az alábbiakban ismertetem:

Az élelmiszert, vagy tunyomólag élelmiszert árusító üzletek nyitvatartási ideje változatlanul úgy marad, ahogyan azt legutóbbi rendelkezésemmel szabályoztam, tehát reggel 7 órától 13 óráig és 16 órától 19 óráig tarthatók nyitva. A rendelet mindössze annyi változást jelent, hogy 9 órától az esti zárásig a déli zárvatartásra megállapított órák kivételével a nyitvatartás kötelező.

A nem élelmiszert vagy tunyomólag élelmiszert, vagy tüzelő anyagot árusító egyéb üzletek, ideértve a hozzátartozó irodákat és raktárakat is, délelőtt 9 óra előtt nem nyithatók ki és este fél 6 óra után, szombaton 7 óra után nem tarthatók nyitva. Ezek közül az üzletek közül, amelyekben bármilyen textil anyagot — ide-

értve a készruhák, divatárúk, kesztyűk és kézműárúk férfi és női kalapok, illetve sapkák árusítására szolgáló üzleteket is — továbbá cipő, esernyő, papír és írószerszám, vasáru, edény, háztartási cikk, festék, üveg, porocellán, villamossági és villanyfelszerelési cikk üzletek, amennyiben kizárólag fogyasztók részére árusítanak, egyhuzamban kötelesek nyitva tartani. A nagykereskedések déli szünetet tarthatnak.

A nyitvatartásra kötelezett üzleteknek az a kötelezettsége, hogy az elvárhatatlan akadályt az iparhatóságnál bejelentésük, továbbra is fennáll.

A kizárólag, vagy tunyomólag élelmiszert árusító üzletben abban az időben, amikor csak ilyen üzlet lehet nyitva, más mint élelmiszert ki nem szolgáltatható. Tilos tehát vegyes kereskedésekben fél 7 óra után egyszerű pipere cikket papírárut, stb. kiszolgáltatni.

Nagyvárad, 1944. május 1.

Dr Gyapay László s. k.,
h. pölgármester.

Elbucszott Vincze András, Kárpátalja új kormánybiztosa a Magyar Megújulás Párt helyi szervezetétől

Szombaton este értekezletet tartott a Magyar Megújulás Párt vezetősége. Az értekezleten megjelent Vincze András ny. altábornagy, Kárpátalja újonnan kinevezett kormánybiztosa is. Vincze András, mint a Magyar Megújulás Párt országos szervezője és a biharmegyei szervezet vezetője most vett búcsút a nagyváradi párttól.

Balajthy Jenő megyevezető köszöntötte magas kitüntetések alkalmából Kárpátalja kormánybiztosát. Kifejezve a pártvezetést sajnálkozását is a közszereplésben álló országos szervező távozásá felett.

Vincze András meghatott szavakkal köszönte meg az iránta megnyilvánuló ragaszkodást s befejezésül ezeket mondotta:

— Nem búcsúzom véglegesen tőletek, mert a nagyváradi és biharmegyei párt-szervezetekhez elszakíthatatlan szálak fűznek. S ha most májféli szölit is a kötelesség, a jövőben is minden alkalmat megragadok, ha visszajöhetek Nagyváradra.

Felszólaltak még Bödi Imre, Ajtay Gyula, Libik Karoly és dr. Krajnik Sándor. Majd Balajthy Jenő megyevezető zárta be a vezetőségi értekezletet.

Őrizetbe vették és internálják Grünwald Jenő redőnygyárost

Drága ékszereket akart elrejtetni a bejelentési kötelezettség alól

Nagyvárad. A rendőrségre még pénteken, április 28-án bizalmas bejelentés érkezett, hogy Grünwald Jenő redőnygyáros, Hitler Adolf-utca 49. szám alatti lakos vagyonbejelentési kötelezettség alá eső holmikat egy Váradszöllősen lakó alkalmazottjánál rejtette el azzal a céllal, hogy ezeket a bejelentéstől elvonja.

A rendőrség kiszállt Váradszöllősen s Grünwald alkalmazottjának lakását egy hatalmas börtöndőt foglalt le, amely tele volt a legfinomabb dasmaszt anyagokkal. Ebben a börtöndben azonban ékszereket nem talált a rendőrség. Minthogy fennforgott a gyanú, hogy Grünwald Jenő ékszereket is rejtetett, szombaton délután a központi ügyeletlen vallahóra fogták őt s beismerte, hogy lakása pincéjében s Hitler Adolf-utca 41. szám alatti lévő üzemében a kovács-műhely padlásán arany és ezüst értékű tárgyakat rejtett el.

A rendőrség a megjelölt helyeken meg is találta a nagyértékű tárgyakat. A Hitler Adolf-utca 49. szám alatti

lakás pincéjében mintegy fél méternyire a betonpadló alatt, egy körülbelül 40 méter hosszúságú csőben, amely vízvezetéknek nézhetett ki, ledugaszolva igen sok gyűrűt, nyakláncot, briliánt és egyéb ékszereket találtak több mint 150 ezer pengő értékben. A redőnygyári üzem kovács-műhelyének padlásán a deszkázat alatt pedig egy jókora ládát fedeztek fel, amelyben rengeteg ezüstnemű volt és pedig egy 12 személyes ét-készlet, 5 ezüst tálcá, gyertyatartók és egyéb színezüst tárgyak.

Grünwald Jenő kijelentette, hogy ezeket a tárgyakat is be akarta jelenteni. Eddig azonban csak aranyóráját jelentette be.

Grünwald Jenő őrizetbe vették és internálni fogják.

Hétfőn egész délelőtt tartott a rendőrség az elrejtett értékek leltározása, ez azonban oly nagy időt igényel, hogy a késő déli órákban még mindig tartott a munka. A lefoglalt arany és ezüst értéke az eddigi becsles szerint jóval felülmúlják az első órákban hozzávetőlegesen megál-

Mozik műsora:

APOLLÓ: Egy nap a világ.
BELVÁROSI: Egy gép nem tér vissz
CASINO: Machita.
KORONA: Magyar sasok.

lapított értéket.

Mint lapzártakor értesülünk, hasonló értékelrejtés ügyekben folytató nyomozást a rendőrség és nagyobb mennyiségben elrejtett textilárut is találtak az egyik váradi zsidó pincéjében. Eredményt a nyomozás érdekében egyelőre nem közölhetnek.

Tízezren túl!

Ugy hisszük, szebb májusi köszöntőt nem találhatnánk annál a bejelentésnél, hogy a bombakárosultak megsegítésére indított gyűjtésünk a mai napon nemcsak elérte, de jóval túl is halarta a 10 ezer pengőt. Ennek a szép eredménynek az előrését első sorban a Dreher-Haggenmacher Sörgyár és igazgatója, zsadányi Nagy Árpád nagyösszegű adománya tette lehetővé, de hozzájárult a Nagyváradi Hubertus Vadásztársaság 500 pengője is. Erről a vadásztársaságról külön is meg kell emlékeznünk, mint olyan közösségről, mely mindenütt elől jár jó példával, ott, ahol áldozatkészségről kell tanúságot tenni. Annakidején például a hadikórház ápolójának egy napi teljes ellátását biztosította, továbbá, támogatva azoknak a közösségeknek a szegényeit, amelyek határába a vadászterület esik. S jötték ezenkívül egyéb kisebb és nagyobb újabb adományok, amelyek mind azt bizonyítják, hogy olvasóink, mint a mögöttünk lévő tízezer alatt már annyiszor ismét ragyogó vizsgát tettek megértésből, hazaszeretből és áldozatos segítőkészségből.

Eddig befolyt adományok:

Előző napokról	P. 5960,68
Dreher-Haggenmacher Nagyváradi Sörgyár adománya	4000.—
Zsadányi Nagy Gábor ügyvezető igazgató adománya	200.—
Solinger Mátyás	100.—
Szent József nevében	100.—
„Dobó Katica“ polgári leányiskola tanártestülete	84.—
Nagyváradi Hubertus Vadásztársaság	500.—
Ifj. Koppány Rezső	30.—
Tarosy József	10.—

Összesen: P 10.984,68

Felhívás a nagyváradi vitézekhez

Felhívom a Nagyvárad város Vitézi Szék állományába tartozó tiszti (ténylegesenek kivéve) és legénységi állományú vitézeket, hogy f. évi május hó 4-én délután 19 óra a vm-i Vitézi Szék nagytermében (Rákóczi-út 13. sz.) fontos megbeszélés végett haladéktalanul jelenjenek meg.

Székkapitány.

KÖSZÖNETNYILVANÍTÁS

Mindazon jóbarátainknak és ismerőseinknek, akik drága jó anyánk elhunytá alkalmával lát-dalmunkat részvétük kifejezésével igyekeztek enyhíteni, — ez-uton mondunk hálás köszönetet. Nagyvárad, 1944. május 1.

TIRSCHEL-CSALÁD

A KELETI ARCVRONALON

Uj, nagy harcokra való előkészületül szolgáltak a hónapokon át tartott és most lezárult csaták

129 repülőgépet lőttek le a németek a Berlin ellen szombaton intézett amerikai terrortámadás során

Lisszabonból jelentik: (MTI) Londo ni hivatalos közlés szerint az Angol Birodalom miniszterelnökei értekezlete május 1-én kezdődik. Az értekezlet a háború továbbfolytatására és a birodalom vezetésére vonatkozó fontos kérdéseket tárgyalja.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: A hónapokon át tartott nagy csaták lezárása után a keleti arcvonalon most folyó harcok kiegyenlítésére, megfelelő felvonulási terep megszerzésére, az utánpótlás megszerzésére és az új nagy harcokra való előkészületekre szolgáltak. Nem lehet azonban semmi kétség aziránt, hogy a németek és szövetségeseiknek a Dnyeszter alsó folyásánál, a Kárpátok előtti terepen, valamint a Kovel területén megindított támadó hadműveletét a szovjet hadvezetőség tartalékainak időelőtti és nagymérvben történő bevetésére kényszeríték. A szovjet nem tudta a német és szövetséges csapatok hadműveletét megakadályozni. A német csapatok a bolsevisták minden törekvéseivel szemben szilárdan kezükben tartják a kezdeményezést. Ami a részleteket illeti, Szabasopol területén a bolsevisták csak helyi jelentőségű támadásokkal próbálkoztak. A Dnyeszter alsó folyásánál a szovjet kötelek a hét folyamán végrehajtott sikertelen és súlyos vereséggel járt tömegtámadások után szintén csak gyengébb erővel kísérleteztek. Ezeket a támadásokat még az állásaink előtt visszavertük. Néhány szovjet alakulat átkelt a folyón, de ezeket a német és román biztosító erők közrefogták és megsemmisítették.

A véderőfőparancsnokság jelentése

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának. A véderő főparancsnokság közli: Szabasopol előtt és a Dnyeszter alsó folyásánál az ellenség helyi támadásai eredménytelenek maradtak. Egy német tengeralattjáró a Fekete-tengeren erősen biztosított kísérettől elsüllyesztett egy tengeralattjárót és két nagy vontatóhajót. A haditengerészet egyik járműve Szabasopoltól nyugatra megsemmisített egy bolsevista gyorsnaszádót. — Csapatunk Jassi területén német és román repülő támogatásával ellentámadásokat intéztek és ezek során 14 ellenséges páncélos és 30 löveget, valamint számos egyéb fegyvert megsemmisítettek, illetőleg zsákmányoltak. Támadásunk a Kárpátok és a Dnyeszter felső folyása között további területet nyert, bár a szovjet szívesen ellenállott. Magyar kötelek visszaverték az ellenséges ellentámadásokat.

A nettunói hídfőállásban, valamint az olasz déli arcvonalon visszavertük az ellenséges előretöréseket. Nettunó előtt egy olasz gyorsnaszád-kötélék elsüllyesztett egy ellenséges korvetta. Az 1943. október eleje óta a Balkán nyugati részén a kommunista bandák ellen harcra vetett közök hadosztály kiválóan verekedett és az ellenség-

nek súlyos veszteségeket okozott. A légifegyvernem Toulon, francia kikötő ellen intézett légitámadása során 15 ellenséges bombázót lőtt le. Tengeralattjáróink az Atlanti-óceánon és a Földközi-tengeren elsüllyesztettek 2.200 tonna hajóteret kitevő négy hajót, továbbá öt kísérő rombolót, ezek közül két nagy romboló a legkorszerűbb építésű hadihajó volt. Tengerészeti haderőnk az április 11-től 30-ig 101 ellenséges repülőgépet lőtt le.

Eredménytelenek maradtak a szovjet támadások a Dnyeszter alsó folyásánál

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti az olaszországi harcokról: A nettunói hídfő középső részén az angol amerikaiak az arcvonal közelében lévő anyagraktárait szombaton az utóbbi napoknál fokozottabb mértékben támadták. Német harcirepülőgépek, valamint csatarepülőgépek — vadászok védelme alatt — szorosan együttműködtek a német nehéztűzességgel. Az inváziós csapatok 7 légháritó állását harc képtelenné tették bombatalálatokkal és fedélzeti tűzzel. A küzdelem az arcvonalszakasz előterében folyt és szigetelt felderítő tevékenységen kívül semmi különösebb eseményt nem jeleltek. Német támadó csoportok a délolaszországi arcvonalon a cassinói romvidék déli részén több sikeres vállalkozást hajtottak végre s ezek során angol-amerikai támaszpontokat, kis erődöket gyűrtek le. Ezenkívül foglyokat is ejtettek. A német útegek a cassinótól keletre levő térségben és Guariglianótól ke-

Amerikai bombázók szombat délben erős vadászvédelem mellett, terrortámadást intéztek a birodalmi főváros ellen. A német légvédelem 129 amerikai repülőgépet lőtt le, közöttük 121 négymotoros bombázót.

Nehéz német repülőkötelek az elmúlt éjjel Plymouth, valamint az angol délnyugati partok előtti hajógyülekezések ellen intézett hatáéas és eredményes támadást.

Amszterdam. (MTI.) A Német TI jelenti: Az Egyesült Államok angolai főhadiszállása a Berlin ellen intézett szombati légitámadással kapcsolatban 77 repülőgép elvesztését ismeri be.

letre, valamint a Tirreni-tengerpart vidékén megfigyelt angol csapatmozdulatokon levő gyülekezésükkel ismét rajtaütöttek.

Bukarest. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A román hadsereg-főparancsnokság közli: A Krim-félszigeten különös esemény nem történt. A Dnyeszter alsó folyásánál az ellenség összes heves támadásai eredménytelen maradt. Jassitól északra a bolsevisták újonnan bevetett erőkkel támadást indítottak. A német-román csapatok elkeseredett harcok során az ellenséget mindenütt feltartóztatták, majd ellentámadással régi állásaikat visszafoglalták. Az utolsó három napon 70 ellenséges páncélos pusztítottunk el.

Párizsból jelentik: (MTI) A Toulon ellen irányuló angolszász légitámadás súlyos áldozatokat követelt a polgári lakosságtól. Vasárnap estig 138 halottat és 139 sebesültet jelentettek.

Közzétették Washingtonban a portugál kormány elutasító jegyzékét

Madrid. (MTI.) Az Interinf jelenti: A washingtoni lapok közzétették a portugál kormány elutasító jegyzékét a Németországba irányuló wolfram-szállítások beszüntetésére vonatkozó angol követeléssel szemben. A Churchill és Dalazar között erre vonatkozóan lefolyt levélváltásban a portugál kormányfő ki-

jelentette, hogy Portugália az Angliával való szövetség alapján nem kötelezhető a Németországnak szánt wolfram-szállítások beszüntetésére. Portugália nem akarja magát további veszélyeknek kitenni, már pedig az Anglia által követelt rendszabályokat Berlin nyílt ellenséges cselekedetnek tekinthetné.

Francia iparostanoncok gyilkos merénylete a milícia egyik tagja és annak családja ellen

Párizs. (MTI.) A Német TI jelenti: Darnand a francia rádióban részleteket közölt az Isere tartományban elkövetett hétszeres gyilkosságról, amelyet iparos tanoncok követtek el a francia milícia egyik tagja, családja és két bajtársa ellen. A gyilkosság esztőjén egy Colonna nevű ember vezetésével négy iparos tanonc jelent meg

Jourdan lakásán. Tíz pernyi látogatás után Colonna megadta a megbízást jelt, mire a négy fiú felállt és rálőtt Jourdanra, két bajtársára és feleségére. Azután Colonna bement a szomszédos házba, ahol lelőtte Jourdan nagynénjét és a ház első emeletén Jourdan özvegyét. Jourdan két éves gyermeke felébredt a lő-

H I T E L

NEMZETPOLITIKAI SZEMLE

az április szám tartalmából:

ALBRECHT DEZSŐ:

Merjünk magyarok lenni

MIKECS LASZLÓ:

A magyarság és szomszédai

LÉVAY ENDRE:

Három arc a horvát irodalomból

HORVÁTH JENO:

A politikai nevelésről

WELLMANN IMRE:

Parasztnépünk multjának feltárása

Magyar Függelék:

A veszprémi országgyűlés meghívó levele 1531-ben — Hozzuk haza a moldvai csángókat is!

Szerkesztők: Albrecht Dezső, Kéki Béla, Venczel József, Vita Sándor. Előfizetés egy évre 20 P. Egyes szám ára 2 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Mátyás király-tér 5. I. Póstadrekk 72.809. — Megjelenik havonta.

völdésre, mire Colonna megfordította és öt golyót lőtt a hátába.

Henriot államtitkár szombaton foglalkozott a rádióban ezzel az eseménnyel és a legélesebben elítélte az embertelen gyilkosságot, melyeket hetekkel ezelőtt készítettek elő és a legnagyobb hidegvérrel hajtották végre. Senki sem tanúsított megértést a gonosztevőkkel szemben, akik ráadásul még hazafiaknak nevezik magukat. A hátuk mögött zsidó pénz és Moszkva áll. Ezeket a tényezőket hiába igyekeznek a franciák előtt a tiezta hazafiság színében feltüntetni.

„Franciaország életét ezután nem a gazdasági liberalizmus szabja meg” — mondotta Deat, munkaügyi miniszter

Párizs. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A munkanapp alkalmából a párizsi Shailot-palotában nagygyűlést tartottak. Az ülésen Marcell Deat munkaügyi miniszter irányadó beszédében hangoztatta, hogy Franciaország életét ezután nem a gazdasági szabadelvűség fogja megszabni. Végezetül annak az óhajának adott kifejezést, érte meg mindenki, hogy a franciaországi forradalom menüjére öszeforr a nemzet és a földréz sorsával.

Stettinius jelenleg Marokkóban tárgyal

Lisszabon. (MTI.) Mint a brit hírszolgálat közli, az Egyesült Államok külügyminisztériumának hivatalos jelentése alapján, Stettinius, az Egyesült Államok külügyi államtitkára jelenleg Marokkóban tartózkodik, ahol tárgyal Harriman amerikai nagykövettel és Murphyval, az Egyesült Államoknak a szövetségesek földközi-tengeri főparancsnoksága mellett működő kiküldöttjével. A közlemény a megbeszélések tárgyáról nem emlékezik meg, arról sem, hogy vajon szándéka van-e találkozni De Gaulle tábornokkal.

Bolsevisták meggyilkolták a vilnai metropolitát. Rigából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Bergius vilnai metropolitát, Litvánia és Lettország érseket a bolsevista bandák agyonlőtték Serbius többi-zen élesen állást foglalt a bolsevizmus ellen és erőiesen szembe fordult a bolsevistáknak azon kísérletével ellen, amelyekkel egyházellenes társaságokat tartottak leplezni.

Birodalmi németek május elsejei ünnepe Budapestén

A Budapesti Értesítő jelenti: Az egyik fegyverkezési üzem munkatérjében gyűlt össze a főváros birodalmi német közössége a május 1-nek, a német nemzeti ünnepnek megünneplésére. Az ünnepélyen részt vett Sztójay Döme miniszterelnök, a kormány több tagja, a szövetséges és baráti országok követei, a honvédség küldöttsége és a magyar közélet számos kiválója.

Változás a Nagyváradi Lapkiadó Kft. tulajdonjogában és vezetésében

A Nagyváradi Lapkiadó Korlátolt Felelősségű Társaság tulajdonjogában és vezetésében változás állott be. A társaság üzleti tőkéje — mint a Nagyváradi Újság — gazdát cserélt. A Nagyváradi Lapkiadó KFT. üzletészeit átvették: Pappszász Lajos felsőházi tag, az Erdélyi Párt biharmegyei elnöke, az Erdélyi református egyházmege főgondnoka, mint a társaság elnöke. Vadai Béla, a bihari ref. egyházmege esperese, Mönus Sándor felsőházi póttagi nagyiparos, Ince Gábor nagyváradi ref. lelkész, Andriks Kálmán kereskedő, Soss Kálmán érmihályfalvai ref. lelkipásztor, dr. Gergely Ferenc ügyvéd, Daróczy Kiss Lajos, a Nagyváradi főszervezője, Daróczy Kiss Lajosné.

Fekete-halmi-Czeydner Ferenc és társait visszahelyezték katonai rendfokozatukba

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Fekete-halmi-Czeydner Ferenc és társai önként jelentkeztek a honvédség főnöke bíróságánál. A bíróság a szökésük miatt annakidején kiadott nyomozó-levelet visszavonta. Minthogy önként jelentkezésükkel az ok, mely a rendfokozatukból való elbocsátást maga után vonta, megszűnt, a honvédelmi miniszter Fekete-halmi-Czeydner Ferencet ny. áll. altábornagyi, Grossy Józsefet vezérőrnagyi, Deák Lászlót ny. áll. ezredesi és dr. Zöldi Mártont csendőrszázadosi rendfokozatába visszahelyezte.

Hadiüzemek zsidómunkásaira is vonatkozik a zsidók élelmiszerellátását szabályozó rendelet

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A közellátási miniszter közölte a hadiüzemekkel, hogy a zsidók élelmiszer ellátásának szabályozásáról kiadott rendelet a hadiüzemek zsidó alkalmazottaira is vonatkozik. A zsidóalkalmazottak hadiüzemei hűségét továbbra is fenntartják, azonban a hadiüzemi zsirjegy a zsidóalkalmazottakra és azok családtagjai részére nem igényelhetők. A hadiüzem zsidó tagjait és azok hozzátartozóit olyan élelmiszerekkel, amelyek közellátási jegyre szolgáltathatók ki, a jövőben nem láthatja el. Amennyiben az üzem étkezdét tart fenn, azt május 1-étől zsidó alkalmazottak nem vehetik igénybe.

Felülvizsgálja a belügyminiszter a zsidók részére kiadott mentesítő okiratokat

A Budapesti Közlöny vasárnapi száma közli a magyar királyi minisztérium 1530—1944. M. E. számú rendeletét, amely szerint a belügyminiszter felülvizsgálja a zsidók részére az ellenforradalmi, továbbá a visszacsatolt területi érdemek alapján az Országos Vitézi Szék, a felvidéki miniszter, Kárpátalja kormányzó biztosa és a miniszterelnök által annakidején kiadott mentesítő okiratokat.

Az említett okirat birtokosa köteles ezt 1944 május 15-ig a belügyminiszterhez betérjeszteni. A felülvizsgálást véleményező bizottság készíti elő: a bizottság tagjai, még pedig egy tagját és egy póttagját az Országos Vitézi Szék kijelölése alapján a belügyminiszter nevezi ki. A mentesítés tárgyában a belügyminiszter a bizottság indokolt javaslata alapján határoz.

A belügyminiszter az eredeti okirat

benyújtása alkalmával tanusítványt ad az okiratnak felülvizsgálat végett való benyújtásáról. Ez a tanusítvány a mentesítő okirat felülvizsgálatának befejezéséig az eredeti mentesítő okiratot pótolja.

A rendelet hatálybalépésétől számított 30 nap alatt a belügyminiszterhez benyújtott kérelemben kérhetik a mentesítő okirat kiadását olyan személyek is, akik ez iránt kérelmet még nem terjesztettek elő. Kérelmet olyan nemzsidók is előterjeszhetnek, akiknek házastársa, vagy gyermeke zsidó.

Az Országos Vitézi Szék a hozzá korábban benyújtott s eddig még el nem bírált kérelmeket — tekintettel egyfelől azok nagyobb számára, másfelől az Országos Vitézi Széknek nagyjelentőségű más munkakörben való teljes elfoglaltságára — most már közvetlen elbírálás végett a belügyminiszterhez teszi át.

A nagyváradi Vendéglátó Iparosok gyűjtése a bombakárosultak javára

I. oszt. vendéglő:

Hungária 34 pengő, Vasuti étterem 34, Széchenyi étterem 34, Kis Pipa 34, Mátyás étterem 34, Balaskó étterem 150, Nemzeti Kaszinó 34, Kolibri Bár 28 pengő.

II. osztályú vendéglő:

Özv. Bakcsi Ádámné 16, Bajkay Sándor 16, Bornemisza Andor 16, Csernő Mihály 16, Európa étterem 16, Koszta Ilona 16, Lőrincz Dezső 16, Maksai Gábor 16, Molnár Miklós 16, Mátyás György 16, Barcza Mihály 16 pengő.

III. osztályú vendéglő:

Balogh Sándorné 10, Balogh Zsigmond 10, Babrik József 10, Bányi Sándor 10, Csákváry Frigyes 10, Fazekas Zoltán 10, Fekete Károly 10, Felvinczy Ferenc 16, Füzesy Sándor 10, Genetay István 10, Imre Imre 10, özv. Keller Ferencné 10, Kovács Sándor 10, Kovács Lajos 10, Kecskeméti István 10, Kászonyi István 10, Kóváry György 10, Nagyváradi MAV Testgyakorlók Köre 10, Popovics Mihály 10, Prop István 10, Oláh Lajos 16, Sebestyén Kálmán 10, Sebestyén Sándor 10, Szabó Zsigmond 10, Szabó István 10, Sántován Péter 10, Szűcs József 10, Péter Sándor 10, Tordai Lajos 10, vitéz Varga János 10, Veress György 10, Breck Pál 10, Karácsony János 10, Bázso Márton 20 pengő.

I. osztályú kifőzde:

Képes Anna 10, Komsa Nővérek 16, Papp Béla 10 pengő.

II. osztályú kifőzde:

Baucsik Gyula 10, Bódis Elekne 10, Csatlós Erzsébet 10, Góczy Péter 10, Guly Erzsébet 16, Karácsony Ilona 10, Kajári József 10, Kómúves Flóri 10, Nánássy Károly 10, Novák Gyula 10, Oszás Balogh 10, özv. Petrás Imréné 10, Szijjártó Jánosné 10, Terebesi János 12, Veres Dezső 10 pengő.

II. osztályú kávéház:

Balogh Jánosné 10, Csósz János 10, Le-

tanóczy Sándorné 10, özv. Halász Jánosné 10, Kamocsa Imréné 10, Kazinczy Andrásné 10 pengő.

Kocsmárosok:

Antal József 8, Balogh László 10, Balázs Albertné 8, Biró Sándor 8, Braun Márton 8, Bott Péter 8, Bott Ottó 8, Borsos Józsefné 8, Bukvai Sándorné 8, Balogh Sándorné 8, Bagdi Sándor 8, Cseh Imre 8, vitéz Czégény Sándor 8, Drimba György 8, Duda Mihály 10, Egyed Ferenc 8, Főző Antal 8, Fényes Benjámin 8, Fejes János 8, Fazekas József 8, Fekete Barnabás 8, L. Fazekas Sándor 8, K. Fazekas Árpád 8, Gleiber Lajosné (Nilsz-telep) 8, Gulyás Sándor 8, Gogán György 8, Gerlah Mihály 8, Gönczi Sándor 8, özv. Gyurkovits Imréné 8, Halasi Sándor 8, Havasi Dezső 8, Huszár István 8, Horváth János 8, Iván József 8, Irimiás János 8, Imre Lajos 8, Izó Sándor 58, Jámber Lajosné 8, Jónás Sándorné 8, Jenny Nándor 8, Kozma Károly 8, Kiss István 8, Kleer János 8, Karácsony Mihály 8, Kálmándy József 8, Kiss Ferenc 8, Korbuc Péter 8, Kapusi József 8, Králl István 8, Kanalas Gyula 8, Kósa Mihály 8, Kállay Imre 8, Kristóf Gábor 8, Kovács István 8, Kaciha Pálné 8, Kerékgyártó Lajos 8, Lázár Sándor 8, Lászlói Etelka 8, Lázár Károly 8, özv. Lukács Demterne 8, Metta Sándor 8, Matyi József 8, Margittai János 8, Máthé Mártonné 10, Massnyi Lajos 8, Melki Apátság 8, Mikulás Lászlóné 8, Medvés Kálmán 8, Miklerics László 15, Mönus Józsefné 8, Mönus József 8, özv. Nagy Jánosné 8, Mészáros Ferenc 8, Noveszkly Róza 8, Nánássy László 8, Nagy Józsefné 8, Nagy József 8, Nagy Gyula 8, Cs. Nagy Zsófia 8, Oláh József 8, Puskás Károly 8, Puskás Sándor 8, Papp Lajos 8, Pataky Balázs 8, Pataky Lajos 8, Petneházy László 8, Papp Sándor 8, özv. Páll Andrásné 8, Rác József 8, Sas Jó-

zsef 8, Salánki Imre 8, Sánta Mihály 8, Simon Albert 8, Simon József 8, Sáfán József 8, Sipos Lajos 8, Sújtó Lajos 8, Steiner Géza 8, Szabó József 8, Szabó Ferenc 8, Szabó József 8, R. Szabó József 8, Szász Ernő 8, Lengyel Ferenc 8, Szerkes Ferenc 8, Széplaky Imre 8, vitéz Szőke Sándor 8, Tomes Ernő 8, N. Tóth Gyula 8, V. Tóth Károly 8, Torma Miklós 8, Töröm József 8, özv. Valky Imréné 8, Vaina György 8, vitéz Varga Pál 8, özv. Veres Ferencné 8, Vég Ede 8, vitéz Völgyesi Ferenc, özv. Zetyik Károlyné 8, Zsigmond József 8 pengő.

Népiskolai vizsgákra előkészítő tanfolyamok iparos tanulók és bármily foglalkozású felnőttek részére

Alig egy hónapja, hogy 181 iparos-tanuló az Ipartestület és a Népművelési Bizottság által rendezett tanfolyamokon szerzett ismereteik alapján a népiskola IV., V., VI. és VII. osztályaiból sikeresen vizsgázott. A városi Népművelési Bizottság az Ipartestület székházában újabb tanfolyamokat rendez, melyekre az azokra még rászorult iparostanulók és korralva tekintet nélkül bármily foglalkozású felnőttek iratkozhatnak. A tanfolyamok május hó 2-án, délután 5 órakor az Ipartestület székházának emeleti termében kezdődnek, azokon az összes beiratkozott hallgatók megjelenni tartoznak. Ezen a megnyitási előadáson történik az osztálybeosztás, az órarend és a tanítási napok, valamint tanítási idő megállapítása. A hallgatók beiratkozhatnak a tanfolyamokra a városi Népművelési Hivatalban (Szilágyi Dezső-utca 12.), naponta délelőtt 9 órától délután 1 óráig és kedden, május hó 2-án délután 5 órakor az Ipartestület székházának emeleti termében (Mezei Mihály-utca 4. szám). Osztályonként a beiratási díj 2 pengő, a tandíj 15 pengő. Az értelmesebb és törekvőbb hallgatók két osztályból összevont vizsgára is nyerhetnek előkészítést. A tanfolyamokon a népiskola IV., V., VI., VII. és VIII. osztályainak vizsgáira történik előkészítő oktatás.

A II. csoportba sorolt vagyontárgyak is kötelesek megszervezni a riasztó ügyeleti szolgálatot

A m. kir. honvédelmi miniszter ár a III. légo. csoportba tartozó építményekben (lakóházak, egyéb épületek, házcsoportok) folyó évi április hó 21-től kezdődőleg elrendelte a riasztóügyeleti szolgálat megszervezését és tartását.

Miután a rendelet a II. légo. csoportba sorolt vagyontárgyakra nem intézkedett, felhívom a sorolt vagyontárgyak légalattal parancsnokait, hogy a riasztóügyeleti szolgálat megszervezéséről ugyan csak intézkedni kötelesek.

A II. légo. csoportba sorolt vagyontárgyak légo. parancsnokai a riasztóügyeleti szolgálatot készülségi és riadótervek alapján hajtják végre, amennyiben az még nem készült el, vagy nem nyert jóváhagyást, a szolgálatot értelemszerűen a 121:100—eln. 35—1944. H. M. sz. rendelet — (megjelent a Budapesti Közlöny 1944. évi április 20-i 88. számában) — alapján szervezik meg.

Nagyváradi, 1944. április 24.

Dr. Gyapay László s. k., özv. poigármester, légo. vezető.

Ujabb néprétegekre terjesztik ki a mezőgazdasági társadalombiztosítást

Ötven-hatvan százalékkal felemelték a szolgáltatásokat

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány szociális programjának megfelelően célul tűzte ki a dolgozó társadalomról és elsősorban a szociális alsóbb néprétegekről való szociális gondoskodás kiterjesztését és a gondoskodás mértékének a változott viszonyokhoz való alkalmazását. Ezen a téren jelentős lépés az a két kormányrendelet, amely a mezőgazdasági társadalombiztosítás körében a szociális gondoskodást újabb néprétegekre terjeszti ki és a szolgáltatások emelését, valamint a szolgáltatásokra vonatkozó jogosultság méltányosabb megállapítását rendeli el.

Az 1640—1944. M. E. számú kormányrendelet számos intézkedést tett ebben az irányban. Kiterjeszti a baleseti biztosítási kötelezettséget — az OMBI-nál már eddig is kötelezően biztosított gazdasági eselődélen, gazdasági gépmunkásokon, vizitársulati és földművelésügyi miniszterium által házi kezelésben végzett vízi- és erdei munkálatoknál alkalmazott munkavállalók felül az aratómunkásokra, az ipari társadalombiztosítás körébe nem tartozó erdei munkásokra és napszámosokra, a legalább egy hónapra leszerződött összes gazdasági munkavállalókra és a gazdasági gépek mellett nem bérmunkásként dolgozó összes személyekre, mint például az egymást kiegészítő gazdákra is.

Baleset

Bekövetkezése esetén az OMBI eddig csak akkor adhatott kártalanítást, ha a baleset időpontjában érvényes biztosítás állott fenn. Ez súlyos hátrányt jelentett a balesetet szenvedők részére, de sok esetben rendkívüli anyagi megterhelés származott ebből a biztosítás elmulasztó munkaadó számára is. A biztosítottak szociális érdekvédelme érdekében a kormányrendelet intézkedésén, amely szerint

a baleset bekövetkezése után az OMBI a szolgáltatásokat eszentul haladéktalanul nyújtja tekintet nélkül arra, hogy egyébként a biztosítási kötelezettség alá eső munkavállaló biztosítva volt-e vagy sem. Ha a munkaadó a kötelező biztosítást elmulasztotta, akkor természetesen tartozik az OMBI-nak meg-

téríteni a kártalanítás összegét.

A rendelet gondoskodik arról, hogy az OMBI a balesetek megelőzése érdekében balesetelhárítási rendszereket léptessen életbe.

A szociális gondoskodás

kiterjesztését szolgálják a kormányrendelet intézkedései, amelyeknek értelmében a mezőgazdasági törvényes érdekképviseleteknél, a vizitársulatoknál, a hegyközségeknél és egyéb kényszerű társulásoknál alkalmazott, de eddig nyugdíjbiztosítási kötelezettség alá nem esett munkásokat bevonja a gazdatiszti nyugdíjbiztosítás körébe.

Ugyancsak bevonja a kormányrendelet a gazdasági nyugdíjbiztosításba a gazdasági altiszteknek tekintendő személyeket, vagyis azokat, akik nem gazdatisztek ugyan, de az egyszerű gazdasági munkavállalóknál magasabbrendű, vagy bizalmi jellegű gazdasági munkát végeznek, mint például béresgazda, magtáros

gazda, stb. Ezeket az utóbbiakat a rendelet kiemeli a gazdasági eselődék és munkások öregségi biztosításából és részükre megnyitja a gazdasági öregségi, rokkantsági és haláleseti biztosítást. A kormányrendelet egészségvédelmi szociális intézkedést is tartalmaz és ennek anyagi előfeltételét biztosítja az időelőtti megrokkánás megelőzésére szolgáló alap rendszeresítésével.

Eddig az egy hétnél rövidebb időre alkalmazott gazdasági munkavállaló (napszámos) maga volt köteles öregségi biztosításáról gondoskodni és mulasztása öreg korára nehéz helyzetbe hozhatta volna. A rendelet gyakorlati újítást hoz, amennyiben intézkedik arról, hogy ezentúl minden esetben a munkaadó köteles az öregségi biztosítási járulékhelyegeknek a munkavállaló biztosítási könyvébe való beragasztásáról gondoskodni, de természetesen a helyegek ellenértékét a munkavállaló béréből levonhatja.

Zsidó szerzők műveit kiadni, terjeszteni és kölcsönözni tilos

A kiadványok és könyvtárak példányait megsemmisítik és hulladékpapírként értékesítik

A hivatalos lap vasárnapi száma kormányrendeletet közöl a magyar szellemi életnek a zsidó szerzők írói műveitől való megóvása tárgyában.

A rendelet értelmében zsidó szerző írói művét többszörösíteni, közzétenni és forgalombahozni nem szabad. Tudományos tárgyú írói mű többszörösítésére, közzétételére és forgalombahelyezésére közérdekből a vallás- és közoktatásügyi miniszter a miniszterelnökkel egyetértésben kivételesen engedélyt adhat.

A rendelet mellékletében felsorolt zsidó szerzők művének a kiadónál, nyomdavidálatnál, kereskedőnél és általában a forgalombahozatallal vagy terjesztéssel foglalkozó — akár természetes, akár jogi személy által fenntartott — vállalatnál levő és forgalombahozatalra szánt példányait terjeszteni, kölcsönadni, vagy bármi

más módon használatba bocsátani nem szabad.

Az említett vállalatok, úgyszólván a könyvkölcsönzéssel foglalkozó vállalatok, valamint a nyilvános könyvtárak, továbbá az egyesületi, iskolai, intézeti és egyéb olyan könyvtárak vezetői, amelyekből könyveket bárki-nek vagy a személyek bizonyos körének (egyesület vagy társulat tagjainak, iskola tanulóinak stb.) olvasásra vagy egyéb használatra kiadnak, kötelesek a fentebb meghatározott műveknek forgalombahozatalra, kikölcsönzésre vagy könyvtári használatra szánt példányait a rendelet hatálybalépésétől számított 15 nap alatt kimutatásba foglalni és a kimutatás több azonos példányát az említett határidőben a sajtóügyek magyar királyi kormánybiztosához (Budapest, I. Uri utca 18.) bemutatni.

A rendelet szerint a gazdasági munkavállaló özvegye akkor is részesül járadékban, ha férjének hosszas betegsége miatt a biztosítási járulék az előírt mértékben leróható nem volt.

Végül a rendelet részes munkánál az öregségi biztosítási járulék átalanyszerű lerovását lehetővé teszi.

Az 1650—1944. M. E. számú rendelet gondoskodik a gazdasági munkavállalók kötelező öregségi biztosításában és a gazdatisztek öregségi, rokkantsági és haláleseti kötelező biztosításában a szolgáltatások méltányos felemeléséről. Azoknál a szolgáltatásoknál, amelyek a múlt évben 30 százalékkal felemeltettek, a rendelet az emelés mértékét visszamenő hatállyal multévi július hó 1-től számítva megkétszerezi, a gazdasági munkavállalók haláleseti segélyét pedig a rendelet hatálybalépésétől kezdve 50 százalékos pótlékkal kiegészíti.

Ezzel kapcsolatban a rendelet a biztosítási díjakat is újból szabályozza. Így a gazdasági munkavállalók öregségi biztosításában a munkavállalói heti járulék ezentúl nem 20, hanem 30 fillér, ezt új 30 filléres bélyegeken rojok majd le.

Mind a két kormányrendelet a Budapesti Közlöny április 30-i, vasárnapi számában jelent meg.

A sajtóügyek kormánybiztosa a bejelentések három példányát a Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző Kft-nek küldi meg. A Kft. a beküldött bejelentések alapján felhívja a bejelentőket, hogy a példányokat hol és mikor szolgáltatassák be.

Az állami, törvényhatósági, községi, egyházi, alapítványi és köztintézeti könyvtárakban a bejelentett írók könyveinek példányait elkülönítve kell őrizni a azokat csupán indokolt esetben tudományos kutatás céljából adják ki.

A rendelkezéseket alkalmazni kell azoknak a zsidó szerzőknek írói műveire is, akiket a rendelet hatálybalépése után a Budapesti Közlönyben közzétett újabb jegyzék felsorol.

A hivatalos lap közli az elsőszámú jegyzéket is azokról a zsidó szerzőkről, akiknek műveit ki kell vonni a közforgalomból.

A Kft. a beszerzött példányokért a hulladékpapír hatóságilag megállapított árát téríti meg és a beszerzött példányok megsemmisítéséről összehúzás útján késelelem nélkül gondoskodik.

A tiltott művek jegyzéke

a) Magyarországiak:

Abádi Imre (Dunajec), Adorján Andor (Latzenbacher), Ágai Adolf (Bosenzweig), Andai Ernő (Azeldrad), Antal Sándor (Adler).

Balázs Béla (Bauer), Ballagi Ernő (Block), Barát Endre (Breuer) Barta Lajos, Barta Sándor, Bede Jób (Rosenberg), Békefi Békeffy László (Kann), Benámy Sándor (Berger), Bernstein Béla, Biró Lajos (Blau), Boros László (Beinel), Boros Mihály (Weiner), Böhm Vilmos, Bródy Sándor, Buchinger Ma-

Ha biztosítani akarja

molykár

tűzkár

betörés

ellen

szőrméjét

bundáját

szőnyegét

forduljon sürgősen bizalommal

HALÁSZ IMRE

szűcsmesterhez

Színház mellett

Kazinczy Ferenc-u. 4.

Telefon: 18-90

nő, Buk Miklós, Bus Fekete László (Trauerschwarz).

Dénes Gyula (Freireich), Dénes Zsófia (Deutsch), Dévény Jenő (Deutsch), Drégely Gábor (Dessauer), Erdős René (Ehrenthal).

Fábián Béla (Feuermann), Falus László (Frankl), Faragó Jenő (Frankfurter), Fazekas Imre, Feleki László (Füchel), Fényes Jenő (Feuerwerker), Fényes Samu (Fein), Fenyő Miksa (Fleischmann), Fodor László, Forró Pál (Friedmann), Földes Imre (Fleischmann), Földes Jenő (Grünfeld), Földi Mihály (Frankl), Füst Milán (Fürst).

Gábor Andor (Greiner), Gál Imre (Grünfeld), Gárdos Marika (Grünfeld), Garbai Andor, Gelléri Mór (Glück), Gellért Oszkár (Goldmann), Gergely Győző (Ungar), Gergely Sándor, Giskalai János (Widder), Göndör Ferenc (Krausz).

Halmi Bódog, Halmi József, Hatvany Lajos báró (Deutsch), Hatvany Lili báróné (Deutsch).

Ignotus (Feigelsberg), Ignotus Pál (Veigelsberg), Indig Ottó, Jászai Samu, Jászi Oszkár (Jakobovits), Jób Dániel (Ziffer).

Kabos Ede (Odenburger), Kacér Ilés (Katz), Kohana Mózes, Kenéz-Kurländer Ede, Kiss József, Knerr Izidor, Kóbor Tamás (Berman), Kóbor Noémi, Korcsmáros Nándor (Reich), Kunfi Zsigmond (Kohn), Lakatos László (Kellner).

Lázár Miklós (Lederer), Lengyel Menyhért (Lehovics), Lenkei Henrik (Gutmann), Lukács György (Löwinger).

Markovics Rodion, Márkus József (írói álneve: Satanello), Molnár Ákos, Molnár Ferenc (Neumann), Molnár Jenő (Müller), Mónus Illés (Brandenstein).

Nadas Sándor (Neumann), Nagy Imre (Fischer), Nóti Károly, Osváth Ernő (Roth).

Pásztor Árpád (Pickler), Peterdi Sándor (Pollák), Pogány József (Schwarz), Propper Sándor, Radnóti József (Glatter).

Ráskai Ferenc (Krausz), Relle Pál (Reichmann), Révész Béla (Roth), Révész Mihály (Reisner), Rohein Géza, Reboz Imre.

Sas Irén (Kellner), Somló Zoltán (Schwarz), Somogyi Béla (Steiner), Sós Endre (Schlesinger), Szabó Ervin, Szabolcsi Lajos (Weinstein), Szatmári Mór (Glattermann), Szép Ernő (Schön), Szilágyi Géza (Silbermann), Szomaházi István (Steiner), Szomori Dezső (Weisz), Szőke Szakál (Gerő-Grünwald).

Ujhelyi Nándor.

Vadnai László (Wolff), Várnai Zseni (Weisz), Vázsonyi Vilmos (Weiszfeld), Weltner Jakab, Zsolt Béla.

b) Külföldiek:

Asch Schalom, Baum Vicki, Bernhard Tristan, Bernetein Eduard, Bernstein Henri, Bettauer Hugó, Bloch Joan, Brod Max, Buber Margit, Dekobra Maurice, Dymov Csip, Ehrenburg Ilia, Feuchtwangel Lion, Freud Zsigmond, Kellermann Bernhard, Kerr Alfréd, Kisch Egon Ervin, Körber Lili, Lassale Ferdinand, Ludwig Emil, Maurois André, Marx Karl, Miasu Ralbach, Nordau Max, Opatoscu József, Salten Felix, Schnitzler Artur, Sfurim Mendale, Moscher, Werfel Franz, Wassermann Jakab, Zarek Ottó, Zweig Ottó, Zweig Stephan, Zangwill Israel.

Tizenhat méterre a föld alatt működik Budapest legkorszerűbb kárháza

A Pest egyik szama érdekes riportot közöl arról, hogyan gondoskodik a főváros a bombatámadások sebesültjeiről. Tizenhat méterre a föld alatt, sziklaké- ba ágyazva és betonfalakkal erősítve működik Budapest, sőt talán egész Európa egyik legkorszerűbb sebeszeti intézete. Ide nem férközhetik be semmi zaj a külvilágból. — írja a Pest munkatársa. — A legnehezebb bombák robbanásának zaja is megtörik a szikla- fal és a szigetelő beton vastagságán. A sziréna szava sem hallható s a vasajtók tömítésén nem juthat át a légnyomás pusztítása. A helyiségek szellőzését gépi- erővel működő beton szellőzőcsövekkel végzik. Ugyanez a felszerelés szolgál a kórház fűtésére is. Két hatalmas, rugó- ba ágyazott Ganz-Jendrassik nyersolaj- motor a gépezet szíve. Ha városi háló-

zatot, illetve áramszolgáltatást bombatá- lalat érne, ezek szállítanak, mint az emberi szervezetben is, a kórház „tes- tébe” az élet fenntartásához szükséges elemeket.

Ugyanez áll a vízszolgáltatásra is. Vá- rosi vízzel él a kórház, de bombazavar esetén a „Szikla-kórház” saját kútjából automatikus „hydrofor” segítségével me- rít vizet. Betonmedencék, bojlerok tá- rolják a bemosdáshoz, fürdéshez, zuha- nyozáshoz szolgáló meleg vizet.

A kórházban csak a bombatámadások sebesültjei kerülhetnek, ahol azonnal kezelésbe tudják venni őket. Kivételt képeznek azok a betegek, akiket a légi- riadó kezdetén akartak valamelyik kór- házban operálni. Ezeket is azonnal a Sziklakórház műtőjébe viszik, ahol befe- jezhetik a szükséges műtétet.

Elkobozták a Bourbon-Parma hercegi család északolaszországi birtokait

Milánóból jelentik: A luccai tarto- mányfőnök a bourbon-pármái hercegi család egész vagyonát iefoglalta azzal az indoklással, hogy fennáll a ve- szély, hogy a Bourbon-Parma család tagjai olaszországi vagyonukat az ellenséges hatalmak érdekében használják fel.

Milánóból jelentik: (NST.) A Bour- bon-Parma hercegek olaszországi va- gyona, amelyet az olasz állam elkoboz- tott, felbeesületlenül értéket jelent. Zita volt királyné és császárné tizen- öt testvére közül ötven 1917-ig Olasz- országban éltek, még pedig Francois- Xaver Felix és Henry hercegek, va- lamint Françoise és Mária Antoinette hercegnők.

A család legnagyobb birtoka a Ca-

majoli kastély Viareggio közelében. Ehhez nagy földbirtok tartozott és a kastélyban nagyértékű műkincsek vol- tak, amelyek pénzürtékét több mint 20 millió lírara becsülik.

Felix herceg a Londonba emigrált nagyhercegnő férje. A többi négy testvér francia állampolgár.

Olaszország hadbalépésekor a Bour- bon-Parma hercegi család — mint most közlik — nem jelentette be va- gyonát, noha minden ellenséges áll- lampolgárnak kötelessége volt. A ha- tósági eljárást most fejezték be a ca- lúd vagyonának elkobzásával. A luc- cai tartományi kormányzó a család birtokait a tartományi mezőgazda- sági hivatal rendelkezésére bízta.

Kétszáz éve halt meg Kelemen Didák, a Tiszavidék minorita vándor apostola

A Magyar Kurir jelenti: Miskolcon az általa épített minorita rendházban 1744 április 28-án hunyt el P. Kelemen Di- dák, a Tiszavidék nagy vándor apostola. Már élete utolsó szakaszában is a szent- ség hírében állott és ez temetése után, amelyen ezek és ezek vettek részt, csodákat emlegettek vele kapcsolatban nemcsak az egyszerű nép között, hanem egykoru neves emberek is. Meg is in- dult a boldogáavatás eljárás hamarosan, de ez kétízben is a történelmi ese- mények következtében megakadt s va- lószínű, hogy az eddigi adatok alapján újból megindítják. Ki volt Kelemen Di- dák? Lófőszékely családnak a sarja, aki 1683-ban Bécsnek a török ostrom aló- l való felszabadítása évében született a háromszéki Baksafalván. Erdély egyik akkori vándorpapja keresztelte meg és később az ő indítására adták a szülők iskolába a gyermekeket, aki 20 éves ko-

rán belépett a minoriták rendjébe. Felszentelése után Károlyi Sándor ku- ruc generális felhívására Nagybányára került, ahol valóságos missziós munkát kellett végeznie. A kuruc-korszak elmu- lása után Károlyi Sándor és leánya gróf Haller Gábor özvegye mellett vett részt az újjáépítő munkában és különösen abban a küzdelemben, amelyet a három nagy pestisjárvány idején kellett végez- ni. Ezekben a nehéz időkben különösen a Tiszavidéken volt szükség lelki- gondozásra, hiszen az Erdély és a tisz- aközi vidéken mindössze 6 helyen volt katolikus plébánia. Kelemen Didák, aki nemsokára tartományfőnök lett, egymás- után épített új rendházakat, templom- kat és plébániákat Nyírbátorban, Ceen- gerben, Szegeden, Szilágyosmlyón, és végül Miskolcon. Az utóbbi volt legna- gyobb alkotása és működésének köz- pontja. Mert még öreg korában is foly- ton vette a vándorbotot és bejárta az egész vidéket, hogy hitet és erősítést vi- gyen a csüggedőknek. Mivel sok főne- mesi családdal állott kapcsolatban, azok révén a szegények atyja és jótévője lett. Élete munkája nagyban hozzájárult ah- hoz, hogy a törökvesz végetes elmúlása után a nemzet megkezdhesse újból bé- rés munkáját. Kelemen Didák alakját

legutóbb az Actio Catholica egyik né- pies füzetében Nagy Miklós, az ismert katolikus író „A tiszai vándor” címmel írta meg.

Rendelet a zsidó lakásban takarításért lakó nemzsidó családokról

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A közelmúltban kibocsátott kor- mányrendeleték értelmében zsidó háztartásban nemzsidó háztartási al- kalmazottat f. évi április hó 30. napja után foglalkoztatni nem szabad és az eddigi ott foglalkoztatott nemzsidó személyek a lakásban más minőség- ben (például albérlő) sem maradhat- nak meg.

Felvetődött azonban az a kérdés, hogy azok a családok, akik zsidó ház- tartásban lakásért teljesítenek szol- gálatot (takarításért) addig, amíg más, elhelyezkedéséről gondoskodni tudnak, bentmaradhatnak-e az ed- digi lakásukban.

Illetékes helyen azt a felvilágosí- tást adták, hogy az ilyen családok mindaddig, amíg a hatóság őket megfelelő lakáshoz nem juttatja, eddigi lakásukban továbbra is meg- maradhatnak, háztartási munkát, vagy egyéb szolgálatot azonban a zsidó háztartásban nem teljesíthet- nek.

Ennek a kérdésnek a rendezésére az illetékes hatóságok rövidesen ren- deletet fognak kiadni, addig is figye- lmeztetik az érdekelteket, hogy min- denki terjessze elő a szabályszerű la- kásigénylést az illetékes elsőfokú lakásügyi hatóságnál.

SZÍNHÁZ

Színházi iroda közleményei

Az „Eladó lányok” kedd est színlapon hirdetett előadása elmarad. Helyette a német katonai alakulatok részére tart előadást a színház. Erre az előadásra a pénztár nem árusít je- gyeket.

Ballépés jobbra c. nagysikerű ope- retti-újonság szerdán este fél 6 óra- kor, Jurik Julcsi felléptével, *filléres helyarárral* kerül színre.

Egy csók és más semmi c. vidám, mulatságos operett bemutató előadá- sa csütörtökön este fél 6 órakor lesz, bemutató bérletben. A-bérleti elő- adása pénteken fél 6 órakor. Szom- baton este, vasárnap délután és este bérletzünetben megy. Főszereplők: Hamvay Lucy, Antal Erzsi, Czéh Gitta, Haraszthy Irén, Borsos Mária, Szabó Ernő, Horváth Jenő, Halasi Gyula, Ross József, Barys Béla és Kiss István. 3 órás kacagás és de- rültség.

MŰSOR:

Kedden: *Katona előadás.*

Szerdán este fél 6 órakor: *Ballépés jobbra.*

Csütörtökön este fél 6 órakor: *Egy csók és más semmi.* Bemutató bérlet.

Pénteken este fél 6 órakor: *Egy csók és más semmi,* A-bérlet.

Szombaton délután fél 3 órakor: *Az első.*

Szombaton este fél 6 órakor: *Egy csók és más semmi.*

Vasárnap délután fél 3 órakor: *Egy csók és más semmi.*

Vasárnap este fél 6 órakor: *Egy csók és más semmi.*

BUTOR most is nagy választékban

„ART” butorüzletben

Gróf Bethlen István-utca

Pannonia épület

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.

Kéziratokat nem adunk vissza.

AJANLJUK FEL A MÁJUSI AJTATOSSÁGOKAT A GYŐZELMES BEKEÉRT. A Magyar Kurir jelenti: A püspöki kar tagjai közül többen felhívással fordulnak a papsághoz és rajtuk keresztül a hívekhez, hogy ez évben, tekintettel a nehéz időkre, a májusi ajtatósságokat minden plébánián az arra alkalmas esti órákban különös buzgósággal végezzék. Czapk Gyula egri eskök elrendeli, hogy a májusi ajtatósságot ez évben Hazánkért és Egyházunkért, a harctéren küzdő véreinkért és a magyar igazság diadaláért ajánlják fel. Ezt hozzák a hívek tudomására, úgy a legközelebbi vasárnap, mint május minden vasárnapján. Scheffler János szatmári püspök úgy egyházmegyéjére, mint nagyváradi apostoli kormányzóira minőségben a nagyváradi egyházmegyére vonatkozólag ebben a tárgyban főpásztori buzdítást intézett híveikhez, amelyben elrendeli a közös könyörgéseket május havában a Szűz Anyához a győzelmes békéért. A főpásztori szózat ez év májusát a két egyházmegyében az engedelmesség és vezeklés szolgálatába állítja.

MONIKA-sorsjegy

ára 1.— pengő

Kapható a HANGYA-üzletekben.

Dr. vitéz Endre László Nagyváradon. Nagyvárad, május 1. Dr. vitéz Endre László, a belügyminiszterium közigazgatási államtitkára, országos körúttán Erdély felől, vasárnap délután hat órakor Nagyváradra érkezett. Az államtitkár hosszasan tárgyalt dr. vitéz Nadányi János alispánnal és dr. Gyapay László helyettes polgármesterrel, e megbeszélésekről azonban csupán annyit közölték illetékes helyen, hogy Endre László államtitkár a tisztviselők személyi és szolgálati viszonyai felől tájékozódott. Értésülésünk szerint azonban más kormányzati intézkedésekkel, így a zsidókra vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatban is beszélhet tárgyalásokat folytatott a városi és a megyei közigazgatás vezetőivel. Endre László államtitkár az alispánnal szállott meg s ma reggel tovább utazott Nagyváradról.

REKTORVÁLASZTÁS A KOLOZSVÁRI EGYETEMEN. Kolozsvárról jelentik: A m. kir. Ferenc József tudományegyetem rektorává az 1944-45. tanévre Miskolczy Dezsőt, az ideg- és elmegyógyászati klinika professzorát választották meg. Dékánok lettek: a jog- és államtudományi karon Turay Károl, az orvostudományi karon vitéz Haynal Imre, a bölcsészeti, nyelv- és történettudományi karon Koszó János, a matematikai és természettudományi karon Jendrassik Lőränd, a közgazdaságtudományi karon vitéz Rajty Tivadar.

Ujabb tömegsirt találtak Riga közelében. Rigából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Riga közelében újabb tömegsirt találtak, amelyek az 1941. évi bolszevista tömeggyilkosság áldozatai. A körülbelül 30 áldozat a tarkólövés nyomait viseli.

KORONA Filmszínház
 Kedden bemutató:

CSODAREPÜLŐ

Ilyen filmet még nem látott a világ! A kacagás és kacagtatás csúcsteljesítménye!

Hétfőn utoljára: **MAGYAR SASOK**

Megérkezett a vármegyéhez a főispán-cseréről szóló belügyminiszteri leirat. Nagyvárad, május 1. A vármegyéhez ma érkezett meg a belügyminiszteri leirat, amely közli dr. Cziffra Kálmán főispánnak buzgó szolgálata elismerése mellett történt felmentését és vitéz Rajnay Károly főispánná való kinevezését. Arról azonban, hogy az új főispán mikor érkezik Nagyváradra és mikor foglalja el hivatalát, még nincs semmi hivatalos értesítés.

VÁLTOZÁS AZ ÚJ IDŐK SZERKESZTŐSÉGÉBEN. Új szerkesztője van az *Új Idők* című irodalmi lapnak. *Herczeg Ferenc* helyébe *Gáspár Jenő*, az ismert író, a Petőfi Társaság főtítkára lépett.

Tisztviselők a bombakárosultakért. Nagyvárad, május 1. A vármegyei és községi tisztviselők fizetésük két százalékát ajánlották fel a bombakárosultak részére.

AZ IDÉN IS MEGTARTJÁK A KÖNYVNAPOT. Az érdekeltek körében olyan hírek terjedtek el, mintha az idén a Könyvnapok megtartása akadályokba ütközne és elmaradna. Ezekkel a híresztelésekkel szemben a sajtóüggyek m. kir. kormánybiztosa megállapítja, hogy a Könyvnap elhalasztására semmiféle ok nincsen, úgy, hogy a szokásos időpontban, június hó első napjaiban az idén is megtartható. (MOT.)

Anyák-napja a cserkészknél. Nagyvárad, május 1. A cserkészintézmény vasárnap délután a Református Kulturpalota nagytermében Anyák-napját rendez, a cserkészek és hozzátartozóik részére. Az ünnepségen, amelynek igen érdekes műsorszámjai lesznek, meghívott közönség vesz részt.

ÖTVENEZER PENGŐ ÉRTÉKŰ ÉLELMISZERT ÁSOTT EL. Szabadkáról jelentik: Özevgy Gábor Győzőné topolyai zsidó fakereskedő 50.000 pengő értékű különböző közszükségleti cikket (kávét, cukrot, cipőtalpat) elásott. Az asszonyt és leányát internálták.

MONIKA-sorsjegy

ára 1.— pengő

Kapható a HANGYA-üzletekben.

Internálták, mert zsidóval séftalt karonfogva. A szombathelyi rendőrkapitányság eljárását indított *Horváth Anna* 21 éves szombathelyi keresztény kiszolgálóleány ellen. Az eljárásra az adott okot, hogy Horváth Anna tüntetesszerűen, a járőrkelöket megbotránkoztatva, megkülönböztető sárga csillagot viselő zsidó nővel séftalt karonfogva. — A szombathelyi rendőrség a jövőben is hasonló szigorral akar eljárni azokkal a keresztényekkel szemben, akik zsidókkal barátkoznak.

Közvetlen légijárat az USA és Svájc között. Berlinből jelentik: (MTI) Londonból jelentik: Egy londoni lap-jelentés szerint leszállás nélküli közvetlen légijáratot vezetnek be az Egyesült Államok és Svájc között. A repülőút időtartama körülbelül 18 óra lesz.

SZEMÉLYI VÁLTOZÁSOK A MAGYAR HIRLAPIRÓK ORSZAGOS NYUGDÍJINTÉZETÉNél

A MTI jelenti: A Magyar Hirlapirók Országos Nyugdíjbiztosító Intézete legutóbbi igazgatósági ülésén Zimmer Ferenc elnök megemlékezett vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály államtitkár sajtókor-mánybiztossá, valamint dr. Horváth Ödönnek, az intézet eddigi alelnökének Kecs-kemét város főispánjává történt kineve-zéséről. Horváth Ödön kérte felmentését alelnöki teendője alól, amit érdemeinek jegyzőkönyvbeiktatásával az igazgatóság mondott és a vidéki alelnök teendőivel a legközelebbi közgyűlésen történő vá-lasztásig Linder Ernő (Pécs) igazgatósá-gi tagot bízta meg. Helyére a pötagok közül Szöllösy Ferencet (Kaposvár) hiv-ta be a bizottságba.

A tusnádi Ujságíró Villa május 15-től kezdődően 1 évre bérbeadó. A szoba, amelyből kettőt az Ujság-író Egyesület magának tart fenn. Teljesen modern berendezéssel, a Csukás-tóval szemben. Ajánlatok legkésőbb május hó 5-éig Ferenc Gyárfás szerkesztő Csikszereida cím-re küldendők. Kolozsvári pályázók-nak a feltételekről részletes felvil-gosítást ad Végh József szerkesztő „Ellenzék”. Jókai-u. 16.

A ROMÁN EGYETEMEK SORSA. A Porunca Vremii a román egyetemek sor-sával foglalkozik. Négy egyetem kiégett, vagy pedig elmenekült állomáshelyéről. A román tudomány azonban kiállta tűz-próbáját és főiskoláit újból felépíti.

Ismét Lorkovics a horvát külügyminiszter. Zágrábról jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Poglavnik felmentette állásától Perics eddigi külügyminisztert és a külügyminiszterium vezetésével Lorkovicsot bízta meg.

80 halálos áldozata van a tornádónak. Lisszabonból jelentik: (MTI) Mint a brit hírszolgálat az amerikai Vöröskereszt hivatalos közleménye alapján jelenti, az Egyesült Államok középső, nyugati és déli részén április 10-e és 16-ika között pusztított tornádónak 80 halálos és 78 sebesült áldozata volt.

Az Ipartestület Faipari szakosztálya felhívja tagjai figyelmét, hogy folyó hó 1-től 5-e délig anyagigényeiket jelentsék be, mert ellenkező esetben kiutalásuk el-marad. Az igényléseket csak az illetmény-jegyzék bemutatására és az ipartestület-nél bejelentett munkakönyvekre vesszük fel. Elnökség.

MONIKA-sorsjegy

ára 1.— pengő

Kapható a HANGYA-üzletekben

Könyszerlakhelyet jelölnek ki a szejedi zsidóknak. Szegedről jelentik: Dr. Tukats Sándor főispán kormányrendelet alapján utasította Szeged város polgármesterét, hogy a szejedi zsidóknak a város meghatá-rozott részeibe való telepítésére a szükséges intézkedéseket azonnal tegye meg. A rendeletet nyolc napon belül kell végrehajtani.

Vártemplom ünnepe. Berinde Ferenc és Borza Erzsébet esküvője. A múlt hé-ten nagy fénybe és díszbe öltözött a nagyváradi honvédség helyőrségi temp-loma, a több százados történelmet sugá-rzó vártemplom. Április 26-án, szerdán történt meg első alkalommal, hogy a felszabadulás óta honvéd-esküvő volt a vártemplomban. Berinde Ferenc nagy-váradi születésű határőrszolg. honv. vezette ifjú jegyesét, Borza Erzsébetet a fehér oltárhoz. A vőlegény hozátartozói és honvédtársai nagy számban megjelentek az esküvőn, hogy imádkozzanak az új párért. Az esketési szertartást meglehan-gu beszéd kíséretében Csóti Gerő fő-lelkész, a nagyváradi helyőrség lelkésze tartotta. Az esketés fényét emelte:

Darabos Balázs alezredes megjelenésével megtisz-telte egyszerű katonáját életének leg-szebb órájában. — Hogy Berinde Ferenc honv. és ifjú felesége soha nem fogja el-felejteni a váradi vártemplom ragyogó oltárát, ahol örök életesküvet tettek egy-másnak és azzal a gondolattal kezdték meg a házasságot: „Vannak még áldozat-os lelkek, akik a szegény munkáscsalád gyermekét mindenben felkarolják” — azt Darabos Balázs alezredes áldozatos-lelkű, buzgó feleségének, a vártemplom anyjának: Darabos Balásznának köszön-hetik.

CSILLÉRY ANDRÁS ISMÉT BUDA-PESTRE KERÜL (?) A *Magyarság* va-sárnapi száma felveti a javaslatot, hogy távolítsák el Budapesten a városházról azokat a keresztény tisztviselőket, akik a zsidóság kiszolgálói voltak. Ezzel kapcsolatban foglalkozik a Magyar Elek Pártja fővárosi szervezetének átszerve-zésével is. Egyes hírek szerint a párt élére *Bocsáry Kálmán* nevezik ki el-nöknek, aki a zsidósággal és azok ha-rátjaival szemben nem ismert soha meg-alkuvást. Más hírek szerint *Csilléry* András egyetemi tanár kerülne az el-nöki székbe, aki évtizedekkel ezelőtt Wolff Károly oldalán harcolt Buda-pest zsidótanításáért. Szó van arról, hogy Csilléry András meghívást kap a tudományos egyetem stomatológiai tan-székére és így bő alkalom kínálkozna számára, hogy ismét résztvegyen a főváros politikai életében.

Elveszett a „Syrtis” angol tenger-alattjáró. Stockholmól jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az angol tengernagyí hivatal közlése szerint a Syrtis tenger-alattjáró nem tért vissza állomáshelyére és így elveszettek tekintendő.

Motorkerékpár-szerencsétlen-ség a Tisza István-úton

Nagyvárad. Vasárnap délelőtt a megengedettnél sebesebben hajtott motorkerékpárjával Barta Imre 27 éves váradi fiatalember a Tisza Ist-ván-úton, miközben autók jöttek vele szemben és ezeket ki akarta kerülni.

Barta elvesztette uralmát a gép felett, amely hirtelen felborult és utasát maga alá temetve, összeron-csolta. Néhány perc alatt nagy cső-dület támadt a szerencsétlenség szin-helyén, majd a vérző embert a men-tők elszállították a kórházba.

SPORT

Berczelly nyerte meg az országos kardvívó bajnokságot

Vincze András altábornagy is megjelent a versenyen

Ünnepi eseménye volt vasárnap Nagyváradi vívósportjának, a város sportszerető közönségének sőt közvetve Nagyváradi városának is. Az történt ugyanis, hogy Szent László éve alkalmából itt bonyolították le az országos magyar kardbajnokság döntőjét. A versenyre az előzetes mérkőzés kapcsán döntőbe jutott vívók és pedig: Papp HTVK, Maszlay HTVK, Berczelly HTVK, Német HTVK, Csizsár HTVK, Palócz MaC, Rajcsányi MAC, Gerevich MAC és Nedeczky BEAC látogattak le Nagyváradra, hogy a mindvégig izgalmasan szép és érdekes döntő mérkőzések során olyan sportélvezethez részesítsék a város közönségét, amelyhez hasonlóan eddig még csak keveseknek lehetett része.

A nagyszabású verseny megkezdése előtt az európai versenyeken is legeszebb eredménnyel szereplő vívók felsorakoztak a közönség előtt, majd Gyapay László h. polgármester üdvözölte néhány szóval a vívó vendégeket, azok vezetőit és a közönséget s egyben rámutatott a magyar kard jelentőségére, amely úgyszólván történelmi jelentőségével a multban és a jelenben — remélhetőleg a jövőben is — óvta és fenntartotta ezt a nemzetet.

A hatóság beszédre vitéz Vincze András altábornagy, a Vívószövetség elnöke válaszolt, kiemelve a kettős célt, amelyért a magyar vívók idejöttek. Ez a cél — mondotta — hódolni a leglovagiasabb magyar király emlékének és fokozni az érdeklődést is itt, a sport keretén már jóval túlmenő magyar kard iránt.

Eredmény:

Ezután kezdetét vette a verseny, amelynek részletes eredményei: Berczelly—Papp 5:3, Maszlay—Német 5:3, Rajcsányi—Gerevich 5:3, Papp—Csizsár 5:0, Berczelly—Maszlay 5:1, Német—Csizsár 5:2, Palócz—Gerevich 5:3, Maszlay—Papp 5:1, Berczelly—Német 5:4, Rajcsányi—Palócz 5:3, Maszlay—Csizsár 5:0, Né-

met—Papp 5:4, Gerevich—Nedeczky 5:2, Berczelly—Csizsár 5:3, Palócz—Maszlay 5:4, Gerevich—Német 5:1, Berczelly—Rajcsányi 5:4, Papp—Nedeczky 5:3, Csizsár—Rajcsányi 5:1, Berczelly—Nedeczky 5:1, Papp—Palócz 5:4, Maszlay—Rajcsányi 5:1, Gerevich—Berczelly 5:4, Maszlay—Nedeczky 5:1, Palócz—Csizsár 5:4, Nedeczky—Német 5:4, Rajcsányi—Papp 5:1, Gerevich—Maszlay 5:4, Német—Palócz 5:1, Csizsár—Nedeczky 5:3, Berczelly—Palócz 5:2, Gerevich—Papp 5:3, Német—Rajcsányi 5:4, Palócz—Nedeczky 5:2, Csizsár—Gerevich 5:4, Rajcsányi—Nedeczky 5:4.

Eszerint az 1944. évi magyar bajnok Berczelly HTV 7 győzelemmel, második Gerevich, harmadik Maszlay, negyedik Rajcsányi, ötödik Német, hatodik Papp, hetedik Palócz, nyolcadik Csizsár, kilencedik Nedeczky.

Berczelly kezdettől fogva remek formában, fölülményes biztonsággal szerepelt meg győzelmeit, csupán a Gerevich-chel szemben elvesztett mérkőzése tette időközben kétségessé azt, hogy sikerül-e az első helyre feljutnia. A verseny végéig úgy látszott, hogy közte és Gerevich között holtverseny alakul ki az első helyért, Gerevich azonban utolsó asszóját Csizsárral szemben elvesztette s ekkor már kétségtelemmé vált, hogy Berczelly az első helyezett. A Csizsár—Gerevich asszó egyébként egyike volt a remekül sikerült verseny legizgalmasabb küzdelmeinek s itt Csizsár pompás és szinte viharosan meglepő támadással egyetlen találat révén döntötte el ajt asszóját s egyben a verseny eredményét.

A verseny-híroság egyébként, melynek soraiban Szántay János I-et, Barabást és a váradiai fiatal vívói közül is ott láttunk tagokat, gyors és határozott ítéleteivel biztosította a mérkőzés nyugalmát és igazságos eredményeit. A mérkőzések után természetesen társas vacsora következett, ahol kiosztották az értékes emlékdíjakat.

Kolozsváron szenvedte el a NAC első tavaszi vereségét

KAC—NAC 2:1 (1:0)

Bekövetkezett, amitől tartotunk, a nagyszerű formában lévő KAC megörözte a NAC tavaszi veretlenségét. A mérkőzés érdekessége, hogy a zöld-fehéreknek két gólt les címén nem adott meg a játékevezető, melyből az egyik különösen szabályos volt. Pedig ezzel igazságosabb lett volna a döntetlen eredmény. Ezzel a győzelemmel a KAC megerősítette 2. helyét annál is inkább, mert a Fradi kikapott a Csepeltől. A Szolnok legyőzte a Kinizsit s ezzel erősen tör a 2. hely felé. Az alsóbb részen alig történt változás a sorrendben.

A vasárnapi mérkőzések részletes eredményei:

Játékevezető: K. Nagy Pál, 10.000 néző. Vérébeli rangadó mérkőzésen

később nagy kavardás volt a NAC kapuja előtt, Füstös két lépésről hibázott. A 29. percben Lóránt beadását Barna kapufának rugta. A 30. percben Bonyhádi két védőt is kijátszva, Füstöst szöktette, aki befejtette a vezető gólt, 1:0. A KAC továbbra is rohamozott. A 32. percben Csákány bombalövését védte Vécsey. A kolozsváriak támadásával ért véget a félidő.

Szünet után az első 5 percben mindkét csapatnak egy-egy eredménytelen sarokrugása volt. A 12. percben a NAC két újabb sarokrugáshoz jutott, amelyek igazolták a nagyváradiak fölényét. A 21. percben a középre húzó Lóránt pompás góljával ki is egyenlített, 1:1. A 31. percben Perényi a 16-oson belüli leterítette Tolnajt. Lassan újból a KAC javult fel és több eredménytelen támadás után, a 41. percben Mészáros kézzel érintette a labdát és a megítelt 11-est Bonyhádi értékesítette, 2:1. A NAC mindent elkövetett a kiegyenlítés érdekében, de a kolozsvári kapus kitünő munkát végzett. A 42. percben Bonyhádi huszméteres szabadrugása csak hajsza-nyira tévesztette el a célt. A 44. percben Farkas fejese került kapu mellé.

Tisza—Ujvidék 4:2 (2:2).
Gamma—SalBTC 3:2 (2:0).
Csepel—Ferencváros 2:1 (1:0).
DIMÁVAG—Elektromos 5:2 (1:2).
Szolnok MÁV—Kinizsi 2:1 (1:0).
DVSC—BESZKRT 4:0 (0:0).
Kispest—Ujpest 2:1 (2:1).

1. Nagyváradi 25 20 1 4 55:26 41
2. Kolozsvár 25 13 6 6 47:37 32
3. Ferencváros 25 13 3 9 53:34 29

Szabó Ferenc

gyors- és gépiróiskolájában

Nagyváradi, Sal Ferenc u. 12. Tel. 29-78.

(Eng. sz. 3329/1941—42)

május 1-én kezdők, haladók, diákok részére új tanfolyam indul

4. Szolnok 25 12 4 9 49:42 28
5. Gamma 24 11 5 8 43:35 27
6. Kinizsi 25 8 10 7 42:41 26
7. Ujpest 25 10 5 10 73:53 25
8. Ujvidék 25 9 7 9 47:50 25
9. SalBTC 25 10 4 14 58:41 24
10. Kispest 25 9 6 10 56:55 24
11. DVSC 25 8 7 10 39 58 23
12. Csepel 25 9 4 12 50:52 22
13. DIMÁVAG 25 8 6 11 42:52 22
14. Tisza 24 7 5 12 42:55 19
15. Elektromos 25 8 2 15 50:67 18
16. BSZKRT 25 4 5 16 41:79 13

Jattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Kerékpárok újak és javítások Jakab műszerésznél, Kossuth-u. 5. Telefon 23—30

Allást nyec

Iroda gyakorlati rendelkező tisztviselőnt felvesz azonnal a Hungária vendéglátó üzemek. 911

Bejárónót felveszek. Gerliczy-u. 2. I. e. 4 ajtó. 925

Allást keres

Bejárónóknak ajánlok fiatal rendes asszonyt. Mindszent-u. 60. Lovass Hon. 887

Varrást, vasalást, vagy bármilyen otthoni munkát válllok. Varju-u. 18 923

Lakás

Kiadó május 15-re Veres Balázs-utca 2 szobás új magánház kerettel. Érdeklődni Dr. Károly Irén-u. 17. Korolnai. 924

KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R-T.

A szerkesztésért felel: A kiadóért felel:
Dr. Paál Árpád Dr. Virág Jeromos
főszerkesztő Szent László-nyomda R-T.
igazgatója igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. környegében, Nagyváradi, Szilágyi Dózsa-utca 2. sz. 924

MÁV—Törekvés 1:1 (1:0)

800 néző. Játékevezető: Hazai. Szerencés góllal szerzi meg a vezetést a MÁV, a Töri kihagyott egy 11-est, végül is 11-essel egyenlített. Góllövők: Takácsi, illetve Szilágyi.

Szolgáltatás gyógyszerárak:

III. CSOPORT:

KIGYÓ gyógyszerár, Bémer-tér 1 (Reisz I.) 15-68.

II. RAKÓCZI F., Szacsavay-u. 28. (Gszanda E.) 17-47.

OROSZLAN gyógyszerár, Mussolini-tér 14. (Mihályi L.) 32-91.

MADONNA gyógyszerár, Sztaroveszky-u. 20. (Dr. Medvigy F., bérlő Feder Vilmos) 33-67.

mérte össze erejét egymással a bajnoki táblázaton vezető két csapat. Különösen szünet előtt volt a játék nagyiramú és magas színvonalú. Ekkor a KAC-védelem nagy munkát végzett és a csapatros is jól játszott. A KAC-védelem pompás játéknak tulajdoníthatja ellenfelének kis gólarányú győzelmét. A második félidőben viszont a játék színvonala süllyedt, jóllehet az iram erős maradt. Ebben a félidőben a NAC volt előnyben, de később a KAC ismét feljavult.

A nagyváradiak kezdték a játékot, de nem sokkal kezdés után a kolozsváriak voltak fölényben. Vécseynek több veszélyes helyzetet kellett elhárítania. A 27. percben Barna érvénytelen gólt rugott. Egy perccel